

MEMÒRIA HISTÒRICA La Delegación Provincial de Ex-Combatientes els va enviar una carta l'any 1964 reclamant-los aportacions econòmiques

Els excombatents franquistes també van haver de cofinançar el monument del riu

Tortosa Òscar Mesequer

El monument franquista a la batalla de l'Ebre no només va ser sufragat per institucions com la Diputació de Tarragona, que de fet és la que el va encarregar a l'escultor Lluís M. Saumells, o per un total de 134 municipis de la província de Tarragona (la majoria tant de les Terres de l'Ebre com del Camp de Tarragona). També, al marge de les aportacions de particulars, el règim va fer una crida explícita als excombatents de l'exèrcit franquista, és a dir, als del costat guanyador de la guerra civil, que de fet van ser institucionalitzats, mobilitzats i instrumentalitzats com a col·lectiu a partir del 1939. Atenent que les autoritats volien inaugurar el monòlit amb motiu dels 25 Años de paz, celebrats el 1964, l'abril d'aquell any la Delegación Provincial de Ex-combatientes va reclamar per carta als seus camarades que fessen ràpidament les seues aportacions econòmiques per mantenir viu "el ritmo acelerado con que se está erigiendo en Tortosa el Monumento a la Batalla del Ebro", que en tot cas no va poder ser inaugurat oficialment, amb motiu de la visita de Franco a Tortosa, fins dos anys més tard. L'organització provincial estava integrada dins de la Delegación Nacional de Ex-combatientes (DNE), un

organisme depenent de Falange Española Tradicionalista y de las JONS i que va ser la institució més important de la dictadura franquista per a l'administració dels excombatents del bàndol sublevat el 1936.

La carta, a la qual ha tingut accés el SETMANARI L'EBRE, justificava la demanda d'implicació apel·lant a la condició d'excombatents com a "forjadors" de l'Espanya franquista, i, això sí, no els exigia cap quantitat mínima sinó que els demanava allò que voluntàriament hi poguessen aportar. El document també dona les instruccions per fer efectives les aportacions, que s'havien d'entregar al Delegado Local del Servicio, que després ho havia de remetre per gir postal, adjuntant una "relació dels donants", a la seu de la Delegación Provincial de Ex-Combatientes, al carrer Generalísimo, 20, de Tarragona.

No han transcendit dades de l'aportació concreta dels receptors de la carta, però el text és una mostra de la intenció final del règim en el sentit d'homenatjar només les víctimes d'un bàndol, per molt que s'haja especulat que l'autor de l'obra, Saumells, o algunes autoritats, com el posteriorment alcalde de Tortosa Felipe Tallada, haurien intentant sense èxit que fos un monument a tots els caiguts, o si més no rebaixar-ne les pretensions

Detall del monument, amb la placa en homenatge als vencedors de la batalla de l'Ebre.

Fragments de la carta, enviada el 25 d'abril de 1964 des de la Delegación Provincial de Ex-Combatientes:

"... Todo esto nos afecta muy directamente, dada nuestra condición de Ex-Combatientes y forjadores de la España de hoy, y por tal motivo debemos considerarnos solidarios de tan feliz iniciativa y participes de esta obra que sintetizando el renacer de la Patria será ofrendada a nuestros Caídos y al Caudillo que nos condujo a la victoria y ha sabido lograr para todos esta venturosa era de paz....."

"...se ha considerado conveniente que todos los Ex-Combatientes aportemos, en la medida de nuestras posibilidades, una cantidad en metálico con destino a este Monumento, teniendo en cuenta que lo que menos importa es la cuantía del donativo sino el hecho de realizarlo."

"...Sin otro particular y en la seguridad de contar con tu colaboración para el mayor éxito de esta empresa, te envío un fuerte abrazo tu amigo y camarada José Navarro Martín."

DESTACAT

Un any sense avenços des de la consulta

■ Aquest 28 de maig farà una any que es va fer la consulta ciutadana sobre el monument, avalada per l'actual PDeCat, ERC, el PSC i Movem (ICV) i en què un 68 % dels tortosins que hi van votar va apostar per mantenir el monument i reinterpretar-lo. En un any no ha transcendit cap avenç per dur-ne a terme la reinterpretació. És més, els partits d'esquerres se n'han desmarcat en considerar que l'Ajuntament no hi ha d'actuar, arran d'una sentència que constata que, com ja se sabia, el consistori no n'és el titular.

d'exaltació feixista.

El monument va costar 4,5 milions de pessetes i a l'arxiu de la Diputació, segons un reportatge de Ràdio Ebre, sí que hi ha compromisos de les consignacions fetes per la Diputació (en va avançar un milió de pessetes), l'Ajuntament de Tortosa (500.000 pessetes en una primera partida) o altres consistoris, tots ells requerits pel governador civil: des de les 500 pessetes aportades per la Palma o Tivenys fins a les 15.000 de Gandesa. ■